

En consecuencia, Santiago Petschen Verdaguer, seguindo as divisións históricas xenéricas (Renacemento <--> Revolución Francesa <--> Primeira Guerra Mundial <--> Período de entreguerras <--> Segunda Gran guerra <--> fin da década dos anos 60 <--> 1989), o que fai máis comprensible os fenómenos lingüísticos, preséntanos no primeiro volume un conciso estudio preliminar que nos permite comprende-lo contexto do que xurdiron os documentos seleccionados a continuación, cada un dos cales vai acompañado dunhas notas explicativas someras. Así mesmo, ofrécenos un apéndice do Parlamento europeo (ano 1986) con datos elementais sobre as 26 linguas en situación minoritaria na Comunidade Económica Europea.

Pola contra, o segundo volume céntrase no desenvolvemento normativo levado a cabo por organismos europeos como o Consello de Europa, o Parlamento europeo, etc.; nas actuacións sobre as reclamacións internacionais e a cuestión das linguas e culturas minoritarias; nos proxectos de promoción do euskera; e mais nalgunhas reivindicacións dos nosos días.

E non podemos rematar esta recensión sen reflecti-los documentos recopilados nesta "historia documental" das minorías lingüísticas europeas tocantes á lingua galega, que se cinguen ós dictados estatutorios do 36 e de 1981 e mais á Lei de normalización lingüística de 1983. Esta pobreza documental é comprensible polo amplo abano, e exemplarizador, da obra e se non esquecemos que Galicia foi nestes procesos máis ben a remolque do que se mantivo na vangarda do desenvolvemento da política de normalización lingüística.

XOSÉ TORRES ROMAR

Juan C. Sager (1990): *A Practical Course in Terminology Processing*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 254 pp.

Estamos na presenza dun libro de moi claros propósitos, segundo confesa o seu autor: pretende enche-lo baleiro creado pola aparición da terminoloxía como materia de estudio en cursos de non poucas universidades americanas e europeas e a ausencia de libros de texto en lingua inglesa. O feito de que nas nosas universidades non sexa unha materia nos programas oficiais non implica que non se leve a cabo no noso país un esforzo de produción terminolóxica, especialmente naqueles gabinetes dedicados á traducción e normalización; serán eles, ó noso entender, os principais destinatarios deste curso que, mesmo pensado para a lingua inglesa, ha resultar de grande utilidade e proveito para unha lingua en proceso de estandarización e normalización como a nosa.

A experiencia educativa e investigadora na UMIST (*University of Manchester Institute of Science and Technology*), o traballo en diversos comités de estandarización e mailo estudio e deseño de bancos terminolóxicos que ó longo dos anos oitenta foi desenvolvendo J. C. Sager dan como resultado este valioso manual que se destina non só

a un público estrictamente académico: traductores, especialmente os que traballan con literatura especializada, técnicos e profesionais de diversos campos que se enfrontan a cotío co manexo e procesamento de termos encontrarán nel non só un marco teórico de referencia que destaca pola súa claridade senón tamén, o que é máis importante, unha dimensión práctica, esteo do aparello teórico, eficaz e puntualmente desenvolta.

A necesidade dunha metodoloxía para o procesamento dos datos terminolóxicos medrou enormemente como resposta á explosión informativa. Isto levounos a unha maior preocupación polas designacións máis axeitadas para os novos conceptos creados principalmente pola ciencia e a tecnoloxía. Partindo da súa consideración como unha metodoloxía, isto é, un medio para un fin, e non como unha disciplina, que debe establecer los coñecementos sobre as cousas, J. C. Sager ve a terminoloxía como o estudio e actividade do campo que abrangue a colleita, descrición, procesamento e presentación de termos, entendidos estes como items léxicos que pertencen a áreas de uso especializadas de un ou máis idiomas; ve nela, en definitiva, a metodoloxía que pode satisfacer a necesidade, cada día máis constrinxente, apuntada ó comezo do parágrafo. Non quere isto dicir que a actividade terminolóxica se deba circunscribir á un conxunto de prácticas e métodos, pois tamén se deben incluí-las premisas, argumentacións e conclusións que se requiren para explica-la relación entre termos e conceptos fundamentais para desenvolver coherentemente a devandita actividade.

Concibida a terminoloxía como terreo de actividade e estudio interdisciplinar, o establecemento de relacións coa lingüística computacional e a lexicografía, coas ciencias da comunicación e da información, axuda a estruturar este manual que vai debullando os distintos contidos ó longo de oito capítulos que a seguir presentamos:

O capítulo 1 dedícase á presentación das premisas teóricas fundamentais: definición, relación con outras disciplinas, conflitos entre a teoría e a práctica, etc. Este capítulo introductorio remata coas explicacións sobre os obxectivos e a estrutura do curso.

O capítulo 2 leva por título "A dimensión cognitiva" e nel achégase á teoría da referencia que permite distinguir *termo* de *palabra* (división que se entende básica para podermos distinguir terminoloxía e lexicografía); despois céntrase na teoría do concepto e mais nas relacións conceptuais para rematar cunha ilustrativa exposición sobre a cuestión da definición e os seus métodos e maila necesidade dunha definición especificamente terminolóxica.

Co capítulo 3 entramos na dimensión lingüística na que sobrancea o estudio da teoría dos termos e da súa formación. Das páxinas dedicadas ó neoloxismo e ó préstamo e a da alínea que se ocupa das liñas mestras da creación de termos pódense tirar algunhas fecundas reflexións para o noso idioma. Remata o capítulo centrándose nas nomenclaturas con especial atención á médica, biolóxica e química.

O capítulo 4 sitúa a terminoloxía no campo da comunicación para o que se nos presenta un modelo de comunicación que dá paso a unha discusión sobre a eficacia da terminoloxía na comunicación. A terceira parte deste capítulo, a estandarización, resulta

dun especial interese para nós, pois aínda é moito o terreo que nos queda por percorrer e nestas páxinas podemos encontrar proveitosas ensinanzas sobre os principios, instrumentos, obxectivos, métodos e límites da estandarización que non debemos obviar para conseguirmos unha homologación das escollas terminolóxicas do galego nun momento en que se camiña cara á unificación internacional.

Os capítulos 5-8 presentan a dimensión máis pragmática do curso. Neles a terminoloxía é posta en relación coa ciencia da información e coa lingüística computacional. As tres fases do proceso terminolóxico ocupan cadanseu capítulo: a compilación, o almacenamento e maila recuperación e presentación do material terminolóxico. A colleita de datos e a súa organización en bancos, diversas consideracións prácticas sobre distintos sistemas de bases de datos e os problemas da presentación da terminoloxía focada desde o punto de vista do usuario son algúns dos argumentos máis interesantes dos que se trata nesta parte do curso. As últimas páxinas referidas ó uso da terminoloxía coroan este manual con aspectos dun non menor atractivo como poden ser as limitacións do proceso terminolóxico, os efectos do avance da ciencia e da tecnoloxía, un repaso ós centros de procesamento máis importantes ou os novos usos da terminoloxía.

Sería inxusto concluír sen incluírmos unha referencia á guía bibliográfica elaborada por Blaise Nkwenti-Azeh coa que se pecha o libro. Organizada tematicamente e con referencias cruzadas inclúe un total de 390 fichas que han satisfacer amplamente non só a consulta de fontes do manual, senón tamén o acceso á ampliación de coñecementos e horizontes que nun curso de dimensións relativamente reducidas non sería posible conseguir.

En resume, unha guía de referencia útil e ineludible para todos aqueles que se queiran achegar ou seguir avanzando pola vereda dun campo de estudo e actividade caracterizado polo seu dinamismo e posibilidades de desenvolvemento futuro diante da crecente demanda dunha meirande e máis efectiva comunicación internacional da que o galego non debe estar ausente. Cando aínda vemos lonxe a posibilidade da creación dun tesouro terminolóxico para o galego, non deberíamos desaproveitala teoría e práctica que tan pedagoxicamente se nos ofrece neste manual se non queremos incorrer en erros de principio que outros xa solventaron e deste xeito poderemos estar ó tanto das últimas tendencias internacionais nun terreo especialmente dinámico e no que os avances son constantes.

FERNANDO R. TATO PLAZA